

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ДИСТАНЦИОННОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ СМЕШАННОГО ОБУЧЕНИЯ СРЕДСТВАМИ MOODLE

Быкова Татьяна Борисовна

аспирантка кафедры педагогики и менеджмента образования

Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

В статье проведен анализ отечественных исследований и публикаций по определению функциональных возможностей модульной объектно-ориентированной динамической учебной среды Moodle для создания и использования дистанционных курсов, которые являются необходимой составляющей процесса организации смешанного обучения. Освещен опыт экспериментального использования дистанционных курсов в процессе преподавания специальных дисциплин швейного профиля (основы композиции одежды, история дизайна костюма и материальной культуры, оборудование и автоматизация швейного производства). Поданы результаты анализа активности студентов при условии добровольного участия в средах разработанных курсов, подтверждающие целесообразность их использования в качестве ресурсного компонента процесса реализации смешанного обучения во время преподавания специальных дисциплин швейного профиля.

Ключевые слова: смешанное обучение, дистанционный курс, курс-ресурс, Moodle, специальные дисциплины швейного профиля, мастера производственного обучения.

Отримано редакцією 07.03.2019 р.

УДК 373.3.011.3-051:316.72

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-1-39-86-92

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДЛЯ РОБОТИ В ПОЛІЕТНІЧНОМУ РЕГІОНІ

Атрощенко Тетяна Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

Мукачівський державний університет

e-mail: tatiyana05071976@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-4595-1662

У статті розкрито особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів для роботи в поліетнічному регіоні. Представлено аналіз феномену професійної підготовки та діяльності вчителя початкових класів. Запропоновано власне визначення понять «професійна підготовка вчителя початкових класів» та «готовність майбутнього вчителя початкових класів до роботи з багатонаціональним контингентом учнів». Визначено основні шляхи забезпечення ефективної професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів для роботи в поліетнічному регіоні.

Ключові слова: вчитель початкових класів, готовність майбутнього вчителя початкових класів до роботи з багатонаціональним контингентом учнів, міжетнічна толерантність, поліетнічний регіон, полікультурна освіта, професійна підготовка вчителя початкових класів.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси в сучасному світі здійснюють відповідний вплив на вітчизняну систему освіти, вимагаючи педагога нового покоління, здатного здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами полікультурної освіти. Професія вчителя початкових класів, особливо в умовах поліетнічного регіону, є унікальною, адже від рівня фахової підготовки та полікультурної компетентності першого вчителя, його професіоналізму, готовності до міжетнічної взаємодії, творчості, самовдосконалення залежить ефективність навчально-виховного процесу в початковій школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє дійти висновку, що питання підготовки вчителів знайшли розв'язання у працях О. Абдуліної, М. Євтуха, І. Зязюна, В. Кан-Калика, В. Крутецького, Н. Ничкало, М. Фіцули, В. Семиченко, М. Ярмаченка та ін. Науковці (О. Будник, О. Васильєва, О. Дубасенюк, Ю. Клименюк, С. Мартиненко, О. Савченко, Н. Теличко та ін.) відзначають особливості професійної підготовки вчителя початкової школи та різноаспектно досліджують її. Полікультурна освіта є предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників (Д. Бенкс, Л. Гайсіна, О. Грива, О. Гуренко, Г. Дмитрієв, Т. Коваль, Г. Палаткіна, В. Подобед, К. Юр'єва, Н. Якса та ін.).

Мета статті – проаналізувати особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів для роботи в поліетнічному регіоні.

Виклад основного матеріалу. Професійна підготовка визначається більшістю науковців як процес формування фахівця певної галузі діяльності, оволодіння ним певним родом занять, професією. Контент-аналіз наукових джерел свідчить про неоднозначність розуміння терміна «професійно-педагогічна підготовка». У зв'язку з цим проаналізуємо позиції вітчизняних і зарубіжних науковців щодо трактування цього феномену та сформулюємо власне бачення окресленого питання.

За визначенням Н. Волкової, професійна підготовка – це оволодіння системою професійних знань, яку утворюють: загальнокультурні знання (знання про людину, її становлення, розвиток, розвиток у реальній соціокультурній дійсності; спеціальні знання з культурології, соціології, етики, естетики, економіки, права); психологічні знання (знання загальних характеристик особистості: спрямованість, характер, темперамент, здібності та ін.; особливостей перебігу психологічних процесів (мислення, пам'ять, уява та ін.); методів психологічного дослідження закономірностей навчання і виховання; особливостей засвоєння навчального матеріалу відповідно до індивідуальних та вікових характеристик; уміння застосовувати набуті знання в педагогічній діяльності; педагогічні знання (знання основних теорій формування і розвитку особистості, принципів педагогіки і психології, конструювання навчально-виховного процесу; розвиток педагогічної і психологічної науки, професійну підготовку, позитивні та негативні сторони своєї професійної діяльності, та ін.); знання з методики викладання предметів, методики виховної роботи, дидактики, знання педагогічної техніки. Науковець стверджує, що успішність професійної підготовки залежить від деяких положень, серед яких такі інтегральні показники: якість професійно значущих потреб і мотивів вибору педагогічної професії; рівень знань про сутність професії та професійної ролі педагога, структуру педагогічної діяльності, здатність вирішувати комунікативні завдання, стабільність професійних інтересів; ступінь інтеріоризації професійних ролей, усвідомлення відповідальності за результати комунікативної діяльності; стан мобілізації (актуалізації) комунікативних знань, умінь і навичок та професійно значущих властивостей особистості, а також час адаптації до вимог професійної ролі педагога та до умов педагогічної діяльності; якість професійних установок («настрою») на взаємодію [1, с. 477].

Т. Сидоренко вважає, що професійно-педагогічна підготовка – це широка за своїм змістом категорія, яка ґрунтується на загальній підготовці особистості, інтегративна підсистема в цілісній соціальній системі, а тому вона, як уся підготовка у цілому, діалектично взаємопов'язана із суспільними процесами та явищами, які відбуваються сьогодні, і обумовлена законами суспільного розвитку. У ній подані разом професійні та людські якості вчителя. Це показник сформованості різних видів його професійно-педагогічної підготовки, умова і результат ефективної педагогічної діяльності [2, с. 7]. Нам імponує визначення І. Ісаєва, який розглядає професійно-педагогічну підготовку як міру та засіб творчої самореалізації особистості вчителя в різноманітних видах педагогічної діяльності та спілкування, спрямовану на засвоєння, передачу й створення педагогічних цінностей та технологій [3, с. 56]. Важливим аспектом професійної діяльності сучасного вчителя, на думку І. Беґа, є поглиблене самопізнання, співвіднесення своїх особистісних особливостей з вимогами гуманістичної орієнтації у педагогічній взаємодії. Учитель повинен не тільки володіти професійними знаннями і вміннями, а й уміти творчо змінювати свою особистість на основі використання психологічних знань відповідно до морально-духовних цінностей суспільства з урахуванням власної індивідуальності [4, с. 5–6].

Професійна діяльність учителя початкових класів крізь призму виконуваних ним функцій усебічно розглядається в педагогічній науці. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» [5] визначає такі функції вчителя початкових класів: планування і здійснення освітнього процесу; забезпечення і підтримка навчання, виховання і розвитку учнів в освітньому середовищі та родині; створення освітнього середовища; рефлексія та професійний саморозвиток; проведення педагогічних досліджень; надання методичної допомоги колегам з питань навчання, розвитку, виховання й соціалізації учнів початкових класів закладу загальної середньої освіти; узагальнення власного педагогічного досвіду та його презентація педагогічній спільноті; оцінювання результатів роботи вчителів початкових класів закладу загальної середньої освіти. Для кожної функції конкретизовано професійні компетентності, знання, вміння та навички, якими має володіти педагог. Слід також зазначити, що потреби в удосконаленні змісту підготовки майбутнього вчителя початкової школи пов'язані з різними аспектами її модернізації: переходом до реалізації нового Державного стандарту початкової освіти, підтримкою гуманізації освіти, ідей дитиноцентризму в навчанні, запровадження принципів компетентнісного та особистісно зорієнтованого підходів у навчанні молодших школярів, запровадження інформаційних технологій у навчальний процес початкової школи [6].

Н. Теличко, аналізуючи дослідження різних аспектів професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, констатує наявність багатьох напрямів наукових пошуків вирішення проблеми формування педагога-майстра для роботи з молодшими школярами. Це формування національної свідомості

та духовних цінностей у майбутніх учителів початкових класів; формування ергономічних компетенцій з урахуванням специфіки організації здоров'язбережувального навчально-виховного процесу на основі екологічної компетенції в майбутніх учителів початкової школи; формування інформаційної культури та підвищення професійної компетентності вчителів початкових класів з проблеми громадянського виховання; підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації спілкування учнів у процесі розвивальних ігор, до особистісно-орієнтованого навчання молодших школярів, до проектування уроку, до організації проєктної діяльності молодших школярів і діагностики їхнього розвитку та ін. [7, с. 77].

Аналіз положень сучасних науково-педагогічних джерел дає можливість запропонувати власне визначення поняття «професійна підготовка вчителя початкових класів». Це - спеціально організований освітній процес у закладах вищої освіти, що забезпечує набуття знань, умінь і навичок, неперервної практичної підготовки та формування на цій основі професійних компетенцій, необхідних для належного здійснення професійної діяльності в початковій ланці освіти. Відповідно, процес професійної підготовки майбутнього вчителя має певні етапи та повинен передбачати загальну, спеціально-професійну та особистісну підготовку студента.

Підготовка майбутнього вчителя, на думку О. Савченко, потребує посилення культуротвірних складових у моделі педагога, зокрема діяльнісних і особистісно-характерологічних. За цих умов засвоєння психологічних, педагогічних і предметних знань стає передусім засобом збагачення і розвитку особистості педагога, який має бути «людиною культури», що визначає самоцінність кожної дитини [8].

Погоджуємося з К. Волинець, що професійна підготовка майбутнього вчителя може бути реалізована лише на гуманістичних засадах суб'єкт – суб'єктної взаємодії учасників професійної підготовки, яка передбачає співпрацю та співтворчість викладачів і студентів, упровадження особистісно-орієнтованої ступеневої моделі професійної підготовки майбутнього вчителя. Особистісно-орієнтований тип навчання передбачає глибоку психологізацію підготовки вчителя, розвиток педагогічного мислення. Останнє передбачає формування здатності: до педагогічного цілепокладання, аналізу педагогічних ситуацій, синтезування педагогічних і психологічних знань, проектування і організацію ефективного освітнього процесу, педагогічної рефлексії процесів і результатів педагогічної діяльності. Науковець зауважує, що одним із головних чинників, які впливають на якість професійної підготовки майбутніх педагогів, є зміст педагогічної освіти. Зміст вищої освіти може бути визначений як структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої дає особі змогу здобути освіту і певну кваліфікацію. Це зумовлена потребами суспільства система знань, умінь і навичок особи, її професійних, світоглядних і громадських якостей, що має бути сформована у процесі навчання з огляду на перспективи розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури, мистецтва. Визначаючи зміст навчання, стверджує К. Волинець, ми повинні керуватися дидактичними вимогами, а саме: по-перше, завданнями формування гармонійно розвиненої особистості; по-друге, вимогами побудови органічно цілісної системи підготовки спеціалістів; по-третє, науково-педагогічними вимогами формування способів і прийомів пізнавальної і професійної діяльності, поставлені метою навчання [9, с. 7].

Підготовка сучасних учителів початкових класів у закладах вищої освіти здійснюється в процесі теоретичної, практичної підготовки та позааудиторної професійно спрямованої виховної діяльності. Основними шляхами забезпечення ефективної професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів, результатом якої є становлення конкурентоздатного фахівця в умовах неперервності педагогічної освіти в університеті, науковці вважають: оновлення змісту професійної підготовки, в якому панує пріоритет професійно-особистісного розвитку студента та викладача; наскрізність та варіативність освітніх програм; створення насиченого розвивального освітнього середовища, наявність суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників неперервної педагогічної системи університету.

У рамках нашого дослідження та відповідно до вимог сучасної полікультурної освіти, вважаємо за необхідне доповнити цей перелік, оскільки вважаємо, що ефективна професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи, зокрема до педагогічної діяльності в умовах поліетнічного регіону, неможлива без сформованості відповідного рівня міжетнічної толерантності та готовності до роботи з багатонаціональним контингентом учнів. А що стосується розвивального освітнього середовища університету, то воно повинно створюватись з урахуванням полікультурного фактора. Розглянемо це детальніше.

Школа – це заклад освіти, в якому діти всіх культур мають можливість отримати в спадок духовні цінності як свого народу, так і народів, які проживають поруч. Учитель початкових класів повинен бути підготовленим до створення можливостей для індивідуального розвитку представників різних культур. Окрім цього, педагог для молодшого школяра є винятковим авторитетом, прикладом толерантного

ставлення до себе й інших людей, його поведінка наслідуються та надовго стає нормою, еталоном.

Феномен толерантності на сучасному етапі розвитку суспільства став предметом широкого кола наукових досліджень і отримав міждисциплінарний та міжкультурний характер. Він міцно входить у тезаурус суспільних наук, політики, громадських організацій різного рівня тощо. Значення толерантності підтверджено на найвищому міжнародному рівні – Організація Об'єднаних Націй з ініціативи ЮНЕСКО оголосила 1995 рік «роком толерантності», а у листопаді 1995 року прийняла Декларацію принципів толерантності, давши повне міжнародно-правове та наукове визначення толерантності, трактуючи її як «... повагу, прийняття і розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, наших форм самовираження і способів прояву людської індивідуальності, ... гармонію в різноманітті, ... активне ставлення, що формується на основі визнання універсальних прав і основних свобод людини, ... цінність і соціальну норму громадянського суспільства, ... готовність до порозуміння та співпраці з людьми, які відрізняються зовнішністю, мовою, переконаннями, звичаями і віруваннями» [10, с. 66].

Міжетнічна толерантність, за визначенням З. Мубінової, – це системна сукупність психологічних установок, почуттів, визначеного набору знань і суспільно правових норм (виражених через закон або традиції), а також світоглядно-поведінкових орієнтацій, які припускають приймаюче ставлення представників якої-небудь однієї нації до інших, іонаціональних явищ (мови, культури, звичаїв, норм поведінки і т. д.). При цьому автор вказує, що міжнаціональна толерантність становить процес, що постійно розвивається і охоплює: емоційно-психічні норми, почуття по відношенню до інших національностей; широкий набір знань, інформаційних уявлень про інші культури, мови; власне поведінкові установки, світоглядні погляди стосовно іонаціонального [11, с. 28].

Отже, міжетнічна толерантність – складний соціально-психологічний феномен життєдіяльності сучасного суспільства, який необхідно вивчати всебічно. На нашу думку, міжетнічна толерантність є потужною якістю особистості, яка є найбільш ефективною у формуванні взаєморозуміння і взаємоповаги до іншої нації, етносу, культури, раси, конфесії тощо.

Під готовністю до діяльності, зазвичай, розуміють стан мобілізації всіх психофізіологічних систем людини, які забезпечують ефективне виконання певних дій. У педагогічному плані готовність до діяльності найбільш повно розкривається В. Сластьоніним. Виходячи із функціональних особливостей особистості педагога, він виділив такі сторони її готовності до професійної діяльності: морально-психологічна, науково-теоретична, практична, психофізіологічна, фізична [12, с. 37].

Проаналізувавши різні складові професійної готовності майбутнього педагога, можемо виділити основні компоненти готовності майбутнього вчителя до роботи з багатонаціональним контингентом учнів: мотиваційний, операційний, результативний.

Мотиваційний компонент виражається у позитивній установці на роботу з багатонаціональним учнівським колективом, у бажанні знайомитися з культурою різних народів, виступати у якості носія цієї культури для дітей, у прагненні опанувати основи народної педагогіки та використовувати все це в реальній діяльності. Операційний компонент знаходить вираження у знаннях з етнопедагогіки, етнопсихології, спеціально розроблених дисциплін за вибором студентів полікультурної спрямованості та використанні їх у педагогічному процесі. Результативний компонент – у здатності досягати високих позитивних результатів.

Зазначене вище дозволило нам розуміти поняття «готовність майбутнього вчителя початкових класів до роботи з багатонаціональним контингентом учнів» як інтегральну характеристику особистості, яка за своєю суттю є поєднанням мотиваційної, операційної, результативної складових, що забезпечують оптимальне співвідношення у діяльності вчителя загальнолюдського, інтернаціонального та національно-специфічного факторів навчання і виховання молодого покоління.

Формування міжетнічної толерантності та готовності майбутнього вчителя початкових класів до роботи з багатонаціональним контингентом учнів здійснюється шляхом введення полікультурного компонента до змісту навчальних дисциплін спеціальності 013 «Початкова освіта» та розроблення спеціальних дисциплін полікультурної спрямованості. Однією із таких є розроблена нами дисципліна «Теорія і практика формування міжетнічної толерантності майбутніх учителів початкової школи», метою якої є сприяння засвоєнню студентами на міждисциплінарній основі найважливіших понять і категорій полікультурної освіти, технологій діагностики і формування міжетнічної толерантності, полікультурного виховання і оцінювання реальних педагогічних ситуацій в умовах полікультурної взаємодії. Дисципліна розрахована на 3 кредити, складається з 2 змістових модулів «Полікультурна освіта в контексті сучасної освітньої парадигми» та «Сучасні технології формування міжетнічної толерантності». Загальна кількість годин – 90 (з них лекційних – 16 год., практичних – 14 год. та 60 год. для самостійної роботи студентів). Основним завданням викладача в процесі викладання дисципліни є формування у студентів – майбутніх

учителів початкових класів знань з питань формування міжетнічної толерантності в рамках мультикультурної освіти, надання їм практичної спрямованості та формування вміння використовувати їх у практичній діяльності.

Що стосується практичної підготовки майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності в умовах поліетнічного регіону, то нами запропоновані методичні рекомендації «Особливості організації практики майбутніх учителів початкових класів в умовах поліетнічного регіону», в яких представлено матеріали для проходження практики з урахуванням специфіки поліетнічного регіону для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» освітніх ступенів «Бакалавр» і «Магістр». У процесі відповідних видів практики у майбутніх учителів початкових класів формуються особистісні здатності, які виражаються певними психологічними якостями й уможливають здійснення професійної діяльності фахівця у поліетнічному соціумі; система знань про природну, етнічну, культурну, конфесійну багатоманітність України та регіону, в якому він працюватиме, моральні норми та необхідність їх дотримання у власному житті; про особливості педагогічної роботи в поліетнічному суспільстві та володіння спеціальними технологіями її здійснення; здатності до виконання професійних завдань при взаємодії із представниками різних етнічних груп, що забезпечують дотримання соціальних норм та правил поведінки в полікультурному суспільстві, досвіду позитивної взаємодії з представниками різних культур і реалізується через комплекс складних дослідницьких умінь, умінь критично мислити, вести діалог, розв'язувати проблеми і конфлікти; здатності до самоаналізу та самооцінки професійних дій у поліетнічному просторі (вміння критично аналізувати власні дії, конкретну соціальну ситуацію в умовах багатокультурності та приймати обґрунтоване рішення).

Висновки. Професійна діяльність в умовах полікультурного регіону має свою особливість, пов'язану зі специфічними характеристиками етнічного різноманіття. Відповідно, професійно компетентним можна назвати вчителя початкових класів, який на досить високому рівні здійснює педагогічну діяльність, педагогічне спілкування, досягає стабільно високих результатів у навчанні та вихованні учнів з урахуванням даної особливості. Це вимагає впровадження полікультурного компонента до змісту фахової підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти. Вважаємо, що ефективність професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів, зокрема до педагогічної діяльності в умовах поліетнічного регіону, неможлива без сформованості міжетнічної толерантності та готовності до роботи з багатонаціональним контингентом учнів, створення освітнього полікультурного середовища закладів вищої освіти. Перспективою подальших наукових розвідок вважаємо дослідження особливостей формування міжетнічної толерантності майбутнього вчителя початкових класів в процесі позааудиторної діяльності.

Список використаної літератури

1. Волкова Н. П. Педагогіка: навчальний посібник. 2-ге вид, доп. Київ: Видавництво «Академвидав», 2007. 615 с.
2. Сидоренко Т. Д. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя у процесі навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Кривий Ріг, 2002. 20 с.
3. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя. Москва: Академия, 2004. 240 с.
4. Бех І. Д. Готовність педагога до інноваційної діяльності. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/109/2/03bidpnd.pdf> (дата звернення: 24.02.2019).
5. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти». Наказ Мінсоцполітики. № 1143 від 10.08.2018 року. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61635/ (дата звернення: 25.02.2019).
6. Олефіренко Н. В. Модернізація підготовки сучасного вчителя початкової школи в умовах інформатизації освіти. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Сер.: Психолого-педагогічні науки, 2013. № 3. С. 144–148.
7. Теличко Н. В. Теоретичні і методичні засади формування основ педагогічної майстерності майбутнього учителя початкових класів: дис. ... докт. : 13.00.04. Тернопіль, 2014. 421 с.
8. Савченко О. Я. Система неперервної освіти: здобутки, пошуки, проблеми. Чернівці: «Митець», 1996. 152 с.
9. Волинець К. І. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи в умовах неперервності педагогічної освіти в університеті. *Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи: теорія і практика*: моногр. / упоряд.: К. І. Волинець, Т. І. Лютіна, О. Я. Митник; за заг. ред. К. І. Волинець. Київ, 2012. С. 7–27.
10. Декларация принципов толерантности. *Век толерантности*. Научно-публицистический вестник, 2001. № 1. С. 62–68.
11. Перепелкин Л. С., Соколовский С. В. Этносоциология: учеб. пособие. Новосибирск. 1995. 365 с.
12. Слостенин В. А. Профессиональная готовность учителя к воспитательной работе: содержание, структура, функционирование: Профессиональная подготовка учителя в системе высшего педагогического образования / под ред. В. А. Слостенина. Москва: МГПИ, 1982. 182 с.

THE PECULIARITIES OF PROFESSIONAL TRAINING OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR WORK IN THE MULTICULTURAL REGION

Atroschenko Tetiana

associate professor of the department of pedagogics of pre-school and primary education
Mukachevo state university

Introduction. *Globalization processes in the modern world have a corresponding impact on the national educational system, requiring a teacher of a new generation capable of carrying out professional activities in accordance with the requirements of multicultural education. The profession of a primary school teacher, especially in a multicultural region, is unique, because the effectiveness of the educational process in primary school depends on the level of professional training and the multicultural competence of the first teacher, his professionalism, readiness for interethnic interaction, creativity, and self-improvement.*

Purpose of the article: *to substantiate the peculiarities of the vocational training of primary school teachers for work in a multicultural region.*

Methods. Analysis of scientific literature on research.

Results. *In the framework of our research and in accordance with the requirements of modern multicultural education, we believe that the effectiveness of the training of a future primary school teacher for teaching in a multicultural region is impossible without the formation of an appropriate level of interethnic tolerance and readiness to work with the multinational contingent of students, and a developing educational environment of the university should be created taking into account the multicultural factor.*

Originality. *The article has firstly presented the author's definition of the conception "professional training of primary school teacher", "the readiness of the future teacher of primary school to work with the multinational contingent of students".*

Conclusion. *Professional activity in a multicultural region has its own peculiarity associated with specific characteristics of ethnic diversity. Accordingly, the vocational competence can be called the teacher of primary school, which at a rather high level carries out pedagogical activity, pedagogical communication, achieves stably high results in teaching and upbringing of pupils taking into account this peculiarity. This requires the introduction of a multicultural component in the content of future teacher training at higher educational establishments.*

Keywords: *primary school teacher, readiness of the future primary school teacher to work with a multinational contingent of pupils, interethnic tolerance, polyethnic region, multicultural education, training of primary school teacher.*

References

1. Volkova N. P. Pedagogika: navchalnyi posibnyk / N. P. Volkova [2-he vyd, dop.]. K.: Vydavnytstvo «Akademydav», 2007. 615 s.
2. Sydorenko T. D. Formuvannia pedahohichnoi kultury maibutnoho vchytelia u protsesi navchannia : avto-ref. dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / T. D. Sydorenko; Kryvorizkyi derzh. ped. in-t. Kryvyi Rih, 2002. 20 s.
3. Isaev I. F. Professional'no-pedagogicheskaya kul'tura prepodavatelya / I. F. Isaev. M.: Akademiya, 2004. 240 s.
4. Bekh I. D. Hotovnist pedahoha do innovatsiinoi diialnosti [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://eprints.zu.edu.ua/109/2/03bidpnd.pdf>
5. Ppo zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity» [Elektronnyi resurs]. Nakaz Minsotspolityky. № 1143 vid 10.08.2018 roku. Rezhym dostupu: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61635/
6. Olefirenko N. V. Modernizatsiia pidhotovky suchasnoho vchytelia pochatkovoї shkoly v umovakh informatyzatsii osvity / N. V. Olefirenko // Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnogo universytetu im. Mykoly Hoholia. Ser.: Psykholoho-pedahohichni nauky. 2013. № 3. S. 144-148.
7. Telychko N. V. Teoretychni i metodychni zasady formuvannia osnov pedahohichnoi maisternosti maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv: dys. dokt.: 13.00.04 / N.V.Telychko. Ternopil, 2014. 421 s.
8. Savchenko O.Ia. Systema neperervnoi osvity: zdobutky, poshuky, problemy / O.Ia.Savchenko. Chernivtsi: «Mytets», 1996. 152 s.
9. Volynets K. I. Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly v umovakh neperervnosti pedahohichnoi osvity v universyteti / K.I. Volynets // Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly: teoriia i praktyka: monohr. / uporiad. : K.I. Volynets, T.I. Liurina, O.Ia. Mytnyk; za zah. red. K. I. Volynets. K.: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2012. S. 7-27.
10. Deklaraciya principov tolerantnosti // Vek tolerantnosti. Nauchno-publicisticheskij vestnik, 2001. № 1. S. 62-68.
11. Perepelkin L. S. EHtnosotsiologiya: ucheb. Posobie / L.S.Perepelkin, S.V.Sokolovskij. Novosibirsk, 1995. 365 s.
12. Slastenin V. A. Professional'naya gotovnost' uchitelya k vospitatel'noj rabote: sodержanie, struktura, funkcionirovanie: Professional'naya podgotovka uchitelya v sisteme vysshhego pedagogicheskogo obrazovaniya / pod red. V.A. Slastenina. M. : MGPI, 1982. 182 s.

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ДЛЯ РАБОТЫ В ПОЛИЭТНИЧЕСКОМ РЕГИОНЕ

Атрощенко Татьяна Александровна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики дошкольного и начального образования
Мукачевский государственный университет

В статье раскрываются особенности профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов для работы в полиэтническом регионе. Представлен анализ феномена профессиональной подготовки и деятельности учителя начальных классов. Предложено собственное определение понятий «профессиональная подготовка учителя начальных классов» и «готовность будущего учителя начальных классов к работе с многонациональным контингентом учащихся». Определены основные пути обеспечения эффективности профессиональной подготовки будущего учителя начальных классов для работы в полиэтническом регионе и основные компоненты готовности будущего учителя к работе с многонациональным контингентом учащихся.

Ключевые слова: учитель начальных классов, готовность будущего учителя начальных классов к работе с многонациональным контингентом учащихся, межэтническая толерантность, полиэтнический регион, поликультурное образование, профессиональная подготовка учителя начальных классов.

Отримано редакцією 25.02.2019 р.

УДК 378.14+37.02

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-1-39-92-99

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ І ВИКЛИКИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Кушнір Наталія Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики
Херсонський державний університет
e-mail: kushnir@ksu.ks.ua
ORCID ID 0000-0001-7934-5308

Шакотько Віктор Васильович

кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчальної роботи
Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка
e-mail: w_sh@ukr.net
ORCID ID 0000-0002-3004-5045

У статті обґрунтовано необхідність унесення суттєвих змін у методичну систему підготовки вчителів початкових класів в умовах педагогічного коледжу та університету з урахуванням вимог концепції «Нова українська школа» та нового Державного стандарту початкової освіти. Зміни в системі загальної середньої освіти і насамперед упровадження вже з 1 вересня 2018 року нових вимог не тільки до результатів навчання, але й до організації освітнього процесу в початковій школі вимагає забезпечення підготовки вчителя початкових на нових засадах. Ці зміни повинні бути внесені негайно і одночасно для різних курсів підготовки бакалаврів та молодших спеціалістів з початкової освіти. Постає питання про необхідність унесення змін до змісту підготовки вчителів, до переліку навчальних дисциплін, структури педагогічної практики, що, у свою чергу, вимагає підвищення кваліфікації викладачів педагогіки, психології й особливо методик навчання предметів початкової школи з питань педагогіки співробітництва, застосування інноваційних педагогічних технологій, вимог нових освітніх стандартів до результатів навчання, до ролі вчителя початкової школи в сучасному навчально-виховному процесі, забезпечення його прав на автономію педагогічної діяльності.

Ключові слова: підготовка вчителя, НУШ, зміст навчання, підвищення кваліфікації.

Постановка проблеми. Готуючи впровадження нових стандартів початкової освіти [6] та Концепції Нової української школи (НУШ) [4], Міністерство освіти і науки провело цілий ряд організаційних заходів, пов'язаних з підготовкою вчителів до реалізації положень зазначених документів:

- видані накази:
- «Про організаційні питання запровадження Концепції Нової української школи у загальноосвітніх навчальних закладах I ступеня» від 13.07.2017 р. № 1021;
- «Про проведення всеукраїнського експерименту на базі загальноосвітніх навчальних закладів» від 13.07.2017 р. № 1028;
- «Про затвердження експериментального навчального плану початкової школи експериментальних загальноосвітніх навчальних закладів, які працюють в межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-